افق حوزه

- سال بیست و پنجم
- شماره ۹۰۴
- دوشنبه ۲۵ آبان ۱۴۰۵
- ۱۲ صفحه • ۵۰۰۰ تومان

Ofogh-e Hawzah Weekly

- صاحب امتیاز: مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه
- مسئول مرکز رسانه و فضای مجازی حوزه‌های علمیه: رضا رستمی
- سردبیر: رمضانعلی عزیزی • با همکاری هیأت تحریریه
- تلفن: ۳۲۹۰۰۵۳۸ • نمابر: ۳۲۹۰۱۵۲۳
- صندوق پستی: ۳۷۱۸۵/۴۳۸۱
- نشانی: قم، بلوار جمهوری اسلامی، کوچه ۲، پلاک ۱۵
- پایگاه اینترنتی: www.ofoghhawzah.ir
- پست الکترونیک: info@ofoghhawzah.ir
- کارشناس فنی چاپ: مصطفی اویسی • چاپ: صمیم ۶۵۵۸۶۸۰۱ (۰۲۱)

در محضر نور

پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله

ثَلاثٌ مَنْ لَمْ تَكُنْ فيهِ فَلَيْسَ مِنّي وَلا مِنَ اللهِ عَزَّوَجَلَّ. قيلَ: يا رَسولَ‌اللهِ! وَما هُنَّ؟ قالَ: حِلْمٌ يَرُدُّ بِهِ جَهْلَ الْجاهِلِ وَحُسْنُ خُلْقٍ يَعيشُ بِهِ فِي النّاسِ وَوَرَعٌ يَحْجُزُهُ عَنْ مَعاصِي‌اللهِ عَزَّوَجَلَّ.

سه چیز است که هر کس نداشته باشد، نه از من است و نه از خدای عزّوجلّ. عرض شد: ای رسول‌خدا! آنها کدامند؟ فرمودند: بردباری که به‌وسیله آن، جهالت نادان را دفع کند، اخلاق خوش که با آن در میان مردم زندگی کند و پارسایی که او را از نافرمانی خدا باز دارد.

خصال، ص ۱۴۵، ح ۱۷۲

سخن بزرگان

شهید امام خامنه‌ای رحمه‌الله

«محکم‌ترین عنصر مقاومت، ایمان دینی است. تقوا، به‌معنای مراقبت دائم از نفس، مانع انحراف و سستی می‌شود. ایمان دینی، جزو مهم‌ترین عناصر مقاومت و تحرّک این کشور است... هر حرکتی در این کشور انجام گرفته است که اثرگذار، جریان‌ساز و مؤثر بوده است، عنصر ایمان دینی حرف اوّل را در آن می‌زده است.»

بیانات در دیدار مردم قم، ۱۳۹۵/۱۰/۱۹، صفحه ۱۵

آیت‌الله شب‌زنده‌دار

برای تحقق وعده‌های الهی باید در کنار مجاهده اهل دعا و استغاثه باشیم

دبیر شورای‌عالی حوزه‌های علمیه، با بیا اینکه پیروزی فقط از ناحیه حق‌تعالی است، گفت: همه باید به این مطلب توجه داشته باشیم که کسی که ایثارها و مجاهدت‌ها را به نتیجه خواهد رساند، خداوند متعال است و برای اینکه خداوند عنایت خود را ارزانی بدارد باید در کنار عمل، دعا و استغاثه باشد.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی شورای‌عالی حوزه‌های علمیه، آیت‌الله محمدمهدی شب‌زنده‌دار دبیر شورای‌عالی حوزه‌های علمیه در دویست‌و پنجاه و نهمین شب از تجمعات مردمی، در تجمع مردمی بلوار شهید صدوقی رحمه‌الله قم حضور یافت و در «موکب استغاثه» به بیان سخنانی پرداخت.

آیت‌الله شب‌زنده‌دار مردم حاضر در خیابان را «انصار دین‌الله» و «مجاهدون فی سبیل‌الله» توصیف و ابراز کرد: شرکت من در این جمع، برای تقدیر و تشکر از حضور شما که برای طرفداری از ارزش‌ها و اعلام وفاداری از رهبر فقید انقلاب امام خمینی و رهبر عظمای شهید و امیدوار به عنایات حق‌تعالی رضوان‌الله‌علیهما و خلف صالح آن بزرگوار حضرت آیت‌الله سیدمجتبی خامنه‌ای به میدان آمده‌اید، نیست.

وی ادامه داد: حضور ما در میان شما برای این است که بیاموزیم که در راه حق، نباید از فراز و نشیب‌ها هراسی به خود راه داد و باید چشمان خود را به هدف نهایی یعنی پیاده‌شدن اسلام در حوزه‌های اقتصادی، اجتماعی و فردی دوخت و إن‌شاءالله این کشور نمونه‌ای برای مردم دنیا باشد که از ظلم‌ها به ستوه آمده‌اند.

در حکومت اسلامی همه باید خداترس باشند دبیر شورای‌عالی حوزه‌های علمیه، با اشاره به فرازی از دعای افتتاح «اللَّهُمَّ إِنَّا نَرْغَبُ إِلَيْکَ فِي دَوْلَةٍ كَرِيمَةٍ تُعِزُّ بِهَا الْإِسْلَامَ وَأَهْلَهُ وَتُذِلُّ بِهَا النِّفَاقَ وَأَهْلَهُ وَتَجْعَلُنَا فِيهَا مِنَ الدُّعَاةِ إِلَى طَاعَتِکَ وَالْقَادَةِ إِلَى سَبِيلِکَ وَتَرْزُقُنَا بِهَا كَرَامَةَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ» بیان کرد: طبق آن دعای شریف، باید در حکومت اسلامی نُه خصوصیت نهادینه شده باشد. اول اینکه یک نظام با همه ابعاد مختلفی که دارد، از صدر تا ختم، همه و همه باید متشکل از انسان‌های خداترس و کسانی باشد که تمام حیات خود را برای ارتقاء و پیوستن به قله‌های با عظمت ارزش‌های الهی و انسانی دنبال می‌کنند و از منافع خود می‌گذرند.

وی افزود: نظام اسلامی، عزت، شرافت و بزرگی را برای اسلام به ارمغان می‌آورد و سبب می‌شود که مردم دنیا با عظمت به این حکومت نگاه کنند و در مقابل بدخواهان و سلطه‌گران استقامت کنند و در برابر آن‌ها انقلاب کنند.

استاد حوزه علمیه قم، با اشاره به میدان‌داری امام خمینی رحمه‌الله در سال ۱۳۴۲، بیان کرد: امام فرمود: اگر ما به مبدأ و معاد معتقد باشیم، نمی‌توانیم در برابر ستم ستمگران که می‌خواهند ارزش‌های اسلامی را نابود کنند، ساکت باشیم.

آیت‌الله شب‌زنده‌دار پیاده‌سازی ارزش‌های اسلامی و انسانی در ایران را سبب عزیزشدن اسلام در نظر عالمیان ارزیابی و اظهار کرد: اگر مردم جهان نمونه‌ای از حکومت اسلامی را در این کشور مشاهده کنند، قطعاً رفتار آن‌ها در برابر ستمگران دنیا عوض خواهد شد.

وی با اشاره به توکل و امیدواری امام خمینی و رهبر شهید رضوان‌الله‌علیهما به عنایات خدای متعال، بیان کرد: به عمل دیدیم که این نیت خالص، باعث شد که مردم بر انگیخته شوند و در سراسر کشور به امام امت وفاداری نشان دهند و خداوند وعده خود را محقق ساخت و انقلاب پیروز شد و پس از رحلت حضرت امام، خدای متعال برای این نظام، فردی را ذخیره کرده بود که یک عالم صالح، خداترس، شجاع و بابصیرت بود و حتی سیاستمداران بزرگ دنیا به تعریف از ایشان زبان گشوده‌اند.

فتح‌الفتوح نزدیک است!

دبیر شورای‌عالی حوزه‌های علمیه ادامه داد: خداوند متعال در سایه رهبری امام شهید، این کشور را از مشکلات عبور داد و اکنون إن‌شاءالله به فتح‌الفتوح نزدیک هستیم. اگر می‌بینید که دشمنان عصبانی هستند و هرچه می‌توانند انجام می‌دهند، به‌خاطر این است که می‌دانند پیروزی این ملت نزدیک است.

وی با اشاره به مشکلات اقتصادی افزود: إن‌شاءالله با این استقامت‌ها و استغاثه‌ها مشکلات مرتفع شود. استغاثه در کنار مجاهده و عمل به وظایف، طبق آموزه‌های اسلام و قرآن، یکی از عوامل پیروزی و نجات است. پیروزی فقط از ناحیه حق‌تعالی است. همه باید به این مطلب توجه داشته باشیم که کسی که ایثارها و مجاهدت‌ها را به نتیجه خواهد رساند، خداوند متعال است و برای اینکه خداوند عنایت خود را ارزانی بدارد، باید در کنار عمل، دعا و استغاثه باشد.

نصرت الهی در گرو اطاعت از فرمان اوست

آیت‌الله شب‌زنده‌دار تقوا را به‌معنای التزام به فرمان‌برداری از خدای متعال در زمینه‌های مختلف عنوان و ابراز کرد: حضور شما مردم در خیابان‌ها بسیار ارزشمند است و خواب را به چشمان دشمنان حرام کرده است؛ اما اگر می‌خواهیم نصرت الهی نصیب ما بشود، باید از فرمان خدا اطاعت کنیم.

وی با بیان اینکه حضور مردم از ابزار نظامی کارآمدتر است، خاطرنشان کرد: اگر می‌خواهیم عنایات حق‌تعالی شامل شود، اولین شرط لازم برای این کار، این است که اعلام کنیم که بنده خدا هستیم و مطیع اوامر و نواهی او هستیم. باید همگان را به فرمانبرداری از خدا دعوت کنیم و مردم را با رفتار خودمان به طرف حق‌تعالی بخوانیم.

آیت‌الله علیرضا اعرافی در دیدار دکتر مهدی امیری اصفهانی معاون اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه با تسلیت ایام شهادت حضرت صدیقه طاهره علیهاالسلام و تشکر از گزارش اقدامات بخش‌های مختلف دستگاه قضایی، حوزه علمیه را نهادی «مطالبه‌گر» و «پاسخگو» خواند و اظهار کرد: امکان توسعه همکاری‌های حوزه و قوه قضائیه در عرصه‌های آموزش، تربیت قاضی، پژوهش، تبلیغ و تولید پشتوانه علمی و فقهی حکمرانی قضایی جدید از طریق دفتر فقه معاصر حوزه‌های علمیه وجود دارد.

به گزارش خبرگزاری حوزه، مدیر حوزه‌های علمیه کشور، طرح محله‌محوری با محوریت مساجد را یکی از ظرفیت‌های مهم کاهش آسیب‌های اجتماعی و پیشگیری از جرائم دانست و افزود: قوه قضائیه می‌تواند در این راستا با قرارگاه ملی مسجد و دبیرخانه مربوطه ارتباط برقرار کند.

عضو فقهای شورای نگهبان در ادامه بر این نکته هم تأکید کرد که برنامه هفتم توسعه، ظرفیت مناسبی برای تقویت رویکرد پیشگیری دارد که باید این ظرفیت به درستی شناخته و در حوزه اجتماعی و پیشگیری از جرم به کار گرفته شود.

ضرورت مفهوم‌سازی و ایجاد پنجره نوین حکمرانی قضایی

مفهوم‌سازی، ادبیات‌آفرینی و ایجاد پنجره نوین حکمرانی قضایی یکی دیگر از توصیه‌های آیت‌الله اعرافی به معاون اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه بود و در این رابطه بیان کرد که این کار نیازمند پشتوانه علمی و فقهی است و حوزه علمیه می‌تواند در طراحی این مفاهیم و مبانی کمک کند.

وی همچنین توسعه آموزش‌های تخصصی قضایی و بهره‌گیری از ظرفیت فقه معاصر و فقه هوش مصنوعی را ضروری دانست و این نکته را یادآور شد که قوه قضائیه باید با نهادهای اجتماعی به‌صورت زنجیره‌ای و منظومه‌ای تعامل کند.

۱۰ توصیه و نکته راهبردی

آیت‌الله اعرافی در ادامه ۱۰ توصیه و نکته راهبردی را در راستای تقویت و بهبود حکمرانی قضایی، پیشگیری از وقوع جرائم و کاهش آسیب‌های اجتماعی و توسعه همکاری‌های حوزه و قوه قضائیه مطرح کرد.

وی اولین توصیه را «اهمیت مطالعات و تحقیقات» عنوان کرد و گفت: همه طراحی‌ها و اقدامات باید مبتنی بر مطالعات بنیادی و کاربردی باشد. همچنین افکارسنجی و تحلیل دقیق داده‌های اجتماعی اهمیت زیادی دارد. تصمیم‌گیری بدون بصیرت و مطالعه، مانند حرکت در مسیر نادرست است.

آیت‌الله اعرافی «شناخت علل و ریشه‌های آسیب‌ها» را دومین توصیه دانست و افزود: برای حل مسائل اجتماعی باید علل واقعی

آیت‌الله اعرافی در دیدار معاون قوه قضائیه مطرح کرد

۱۰ توصیه راهبردی برای تقویت حکمرانی قضایی

و اولویت آنها شناخته شود. در مهاجرت نخبگان؛ عوامل اصلی به ترتیب عبارت‌اند از منزلت، معیشت، مسائل فرهنگی و در نهایت مسائل سیاسی که باید تدبیر شود. شناخت علل واقعی، نوع تعامل با پدیده را تغییر می‌دهد.

مدیر حوزه‌های علمیه «استفاده از فناوری» را سومین توصیه ذکر کرد و یادآور شد: فناوری‌های جدید، هم تهدیدند و هم فرصت؛ همچنین تبدیل تهدیدهای فناوری به فرصت‌های پیشگیرانه ضرورت دارد.

وی« تعامل منظومه‌ای با نهادهای اجتماعی» را چهارمین توصیه به دستگاه قضایی دانست و افزود: قوه قضائیه باید با نهادهای اجتماعی به‌صورت زنجیره‌ای و منظومه‌ای تعامل کند؛ نهادهای کلیدی عبارت‌اند از: حوزه و روحانیت، دانشگاه، آموزش و پرورش، رسانه و فضای مجازی و خانواده. حوزه علمیه باید هم مطالبه‌گر باشد و هم پاسخگو؛

همچنین اطلاع‌رسانی به شبکه گسترده حوزویان، مبلغان و فعالان تبلیغی ضرورت دارد. در این عرصه از ظرفیت‌هایی مانند طرح امین، مدارس امین و شبکه‌های تبلیغی. باید استفاده شود.

آیت‌الله اعرافی «توجه به منابع انسانی قوه قضائیه» را پنجمین توصیه عنوان و خاطرنشان کرد: کیفیت فهم اجتماعی، نگاه پیشگیرانه و شخصیت رؤسای دادگستری‌ها و دادستان‌ها بسیار اثرگذار است؛ همچنین گفتمان معاونت اجتماعی باید در منابع انسانی قوه قضائیه نهادینه شود و این کار نیازمند برنامه جامع، آموزش، گفتمان‌سازی و تحمل مقاومت‌های سازمانی است.

وی «استفاده از ظرفیت برنامه هفتم توسعه» را ششمین توصیه عنوان کرد و گفت: برنامه هفتم توسعه، ظرفیت مناسبی برای تقویت رویکرد پیشگیری دارد. باید این ظرفیت به درستی شناخته و در حوزه اجتماعی و پیشگیری از جرم به کار گرفته شود.

مدیر حوزه های علمیه کشور «محله‌محوری و مسجدمحوری» را به عنوان هفتمین توصیه ذکر کرد و افزود: طرح محله‌محوری با محوریت مساجد در دولت دنبال می‌شود. قوه قضائیه می‌تواند با قرارگاه ملی مسجد و دبیرخانه مربوطه ارتباط برقرار کند. شبکه محلات و مساجد می‌تواند در کاهش آسیب‌ها و پیشگیری نقش مهمی ایفا کند.

وی «مسئله زندان» را نیز هشتمین توصیه دانست و متذکر شد: زندان می‌تواند هم بازدارنده باشد و هم آلوده‌ساز؛ لذا تدوین یک تدبیر جامع برای کاهش آثار منفی زندان ضرورت دارد؛ البته توجه به راهکارهای شرعی و قانونی که در شورای نگهبان نیز قابل پذیرش باشد.

«همکاری آموزشی، پژوهشی و تبلیغی حوزه و قوه قضائیه» نهمین توصیه مدیر حوزه‌های علمیه بود که عنوان شد:

امکان همکاری در حوزه آموزش، پژوهش و تبلیغ وجود دارد؛ ضرورت تعریف مهارت‌های تخصصی حقوق و قضا برای طلاب؛ استفاده از ظرفیت فقه معاصر از جمله مباحث فقه هوش مصنوعی؛ تربیت قاضی و ارتقای مهارت‌های قضایی از محورهای مهم همکاری است.

وی «مفهوم‌سازی و تولید ادبیات حکمرانی قضایی» را دهمین توصیه ذکر کرد و در این زمینه، مفهوم‌سازی، ادبیات‌آفرینی و ایجاد پنجره نوین حکمرانی قضایی را ضروری دانست و عنوان کرد: این کار نیازمند پشتوانه علمی و فقهی است که حوزه علمیه می‌تواند در طراحی این مفاهیم و مبانی به دستگاه قضایی کمک کند.

پیشنهادهای اجرایی ۱۰ گانه

مدیر حوزه‌های علمیه کشور در ادامه بر توسعه همکاری‌های حوزه و قوه قضائیه تأکید کرد و برای اقدامات و پیگیری راهبردهای ۱۰ گانه، پیشنهادهای عملیاتی را مطرح کرد که عبارتند از:

۱. تنظیم سند همکاری مشترک میان حوزه و قوه قضائیه، ذیل تفاهم‌نامه موجود با تعیین محورهای دقیق؛
۲. هماهنگی با دفتر فقه معاصر برای تولید پشتوانه علمی و فقهی حکمرانی قضایی جدید؛
۳. ارتباط با مرکز ارتباطات حوزه و نظام برای پیگیری محورهای همکاری؛
۴. ارتباط با بخش تبلیغ حوزه؛
۵. تدوین طرح جامع منابع انسانی قوه قضائیه با رویکرد اجتماعی و پیشگیرانه؛
۶. هماهنگی با قرارگاه ملی مسجد و بررسی طرح محله محوری و مسجدمحوری؛
۷. بررسی جامع مسئله زندان و ارائه راهکارهای شرعی و قانونی؛
۸. تقویت مطالعات، تحقیقات و افکارسنجی در معاونت اجتماعی و پیشگیری از وقوع جرم؛
۹. توسعه آموزش‌های تخصصی قضایی و بهره‌گیری از ظرفیت فقه معاصر و فقه هوش مصنوعی؛
۱۰. برگزاری جلسات مستمر میان حوزه و قوه قضائیه و ارائه گزارش پیشرفت.

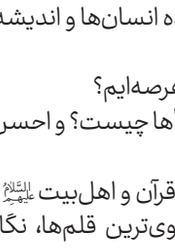
عطریار

شمع بی‌قرار

رهی معیری

چون شمع نیمه‌جان به هوای تو سوختیم
با گریه ساختیم و به پای تو سوختیم
اشکی که ریختیم به یاد تو ریختیم
عمری که سوختیم برای تو سوختیم
پروانه سوخت یک شب و آسود جان او
ما عمرها ز داغ جفای تو سوختیم
دیشب که یار انجمن‌افروز غیر بود
ای شمع تا سپیده به جای تو سوختیم
کوتاه کن حکایت شب‌های غم رهی
کز برق آه و سوز نوای تو سوختیم

یادداشت

با اصحاب قلم

استاد جواد محدثی

سوگند به قلم‌هایی که از آن‌ها دانش و آگاهی می‌چکد. درود به نوشته‌هایی که بصیرت می‌زایند و مسلمان می‌پرورند. آفرین به کتاب‌هایی که بار سنگین جهل‌زدایی و معرفت‌آفرینی را بر دوش می‌کشند.

سلام به خوانندگانی که قدر عمر و ارزش زمان را می‌شناسند و در گزینش کتاب مطلوب، دقت به خرج می‌دهند و فرصت‌های ناب را به مطالعه بهترین کتاب‌ها و آموختن و اندوختن ژرف‌ترین حکمت‌ها اختصاص می‌دهند و از حراج عمر خویش حذر می‌کنند.

امروز، کام حقیقت‌جوی نسل معاصر، تشنه معارف است. امروز روز رقابت اندیشه‌ها و مکتب‌هاست و قلم و نگارش و نشر، حتی در فضای مجازی، سلاح این هماوردی است.

نویسندگان متعهد، مرزبان خطه ایمان و عقیده‌اند.

امتیاز کسی در این زمینه بیشتر است که همتی والا، بصیرتی نافذ، عزمی جازم و تلاشی افزون‌تر داشته باشد و با شناخت زمینه‌ها و استفاده از همه ظرفیت‌ها تجلی همت مضاعف را در میدان کار بیشتر و بهتر نشان دهد و همه گونه‌های مختلف مخاطبان را مورد توجه قرار دهد و با فرهنگ مکتوب، سازنده انسان‌ها و اندیشه‌های تراز باشد.

ما در کجای این میدان و عرصه‌ایم؟

ظرفیت‌ها و زمینه‌ها و خلأها چیست؟ و احسن‌الأعمال کدام است؟

شناخت عمیق‌تر معارف قرآن و اهل‌بیت علیهم‌السلام، از منابع اصیل دین و به‌کارگیری قوی‌ترین قلم‌ها، نگارش‌ها و جذاب‌ترین قالب‌ها و روش‌ها و استفاده از روزآمدترین شیوه‌ها برای رساندن پیام دین به مخاطبان این عصر و عرضه بهتر اندیشه‌های وحیانی و خردمدارانه، بزرگ‌ترین رسالت متولیان نشر آثار و نویسندگان مسئولیت‌شناس است و نوعی جهاد تبیین به‌شمار می‌رود.

امید است همت مضاعف، ما را به کار مضاعف برساند.

حساسیت دوران حاضر همت برتر فرهنگ‌سازان را می‌طلبد و خلأها و نیازهای نو، تلاش مضاعف را.

توفیق الهی رفیق راه اصحاب قلم و بیان باد تا به تکلیف این عصر، بهتر عمل کنند.